מסורת השס

עין משפט נר מצוה

לא שרו לן עורבא. לא אמרו לנו שום היתר שלא מליו בתורה (דברים עורבא): [דקא שרינא לכו עורבא]. שהיתר זה ליו מלוי בתורה אלא סוברים אמרוהו: כגון דאמר סגנו רבנן. כלומר שאומר לאותו ת"ח לשון בזוי הוא זה שהיה לו לומר "רבותיו שבמקום פלוני ליה כגון דאמר "הני רבנן" דכשהוא מספר שום דבר מרבנן אומר "הני" ולשון גנאי הוא "הני" אבל אם הוא רבנן ליה גנאי: כי מפו מגלת אספר. לתקן לה מטפחת אמרי "הא מגלת אסתר לא בעיא מטפחת" כלומר בלשון בעיא אין לרב יהודה הא ולדי לא לריכא מטפחת כגון האחרות ולשון גנאי הוא דהוה להו למימר לרבים בלשון שאלה כך לריכה לו ליכה לריכה: מעיין בים ס'. יגאל ד) : מגדים. דינטר"ם בלע"ז כל מיני פירות מתוקים: יבבר. בכל חדש וחדש יתבשלו בו פירות: בשמו. שאומר פלוני ליכו לומר "מרי רבי פלוני": אי"ל ספוס סבא ייסר וכן אמר רבי יוחנן. כדכריך.ור' יוחנן נמי הכי קאמר כדאמרת ,מ"ר, ולא גרסינן וכן אמר רבי יוחנן ייסר: כי פאי גוונא. מי מיחזי כאפקירותא: אלא לי שמיע לך מידי הא שמיע לך: לגלג עליו אותו תלמיד. אחרכי יוחנן דהייט אפקירותא: כדכד. אבן טובה וכך שמה: שמשופיך. חלוטת שהשמש זורח בהם [ד] כמו (תהלים סד) שמש ומגן הייט שמש ממש (ל"ל) לאבני אקדח שהקב"ה חוקקן כבמקדח עד שחוקק בהם עשר כרוס עשרים: גילגלפא. עוף קטן: גל של עלמות. ,שמת, דאדם שמת נעשה גל של עלמות: קופמיות. שהי קומות של אדם הראשון כדאמרינן בחגיגה (דף יב:) שמיעטו הקב"ה והעמידו על מאה אמה שנאמר "ותשת עלי כפך" כף בגימטריא הכי

הגהות הגר"א

[א] גמ' יאשר. נמחק: [ב] שם יהושע נמחק: [ג] שם מזרח תכן ואתה. נ"ב ל"ל ר"ש ואתה: [ד] רש"י ד"ה שמשופיך כי' זורח בהם. נ"ב עי' בהם נע"ב:

לא שרו לן עורבא ולא אסרו לן יונה" רבא כי הוו מייתי טריפתא דבי בנימין קמיה, כי הוה חזי בה טעמא להיתירא, אמר להו "תחזו דקא שרינא לכו עורבא" כי הוה חזי לה טעמא לאיסורא אמר להו "תחזו דקא אסרנא לכו יונה", רב פפא אמר כגון דאמר "הני רבנן", רב פפא איישתלי ואמר "כגון הני רבנן" ואיתיב בתעניתא, לוי בר שמואל ורב הונא בר חייא הוו קא מתקני מטפחות ספרי דרבי רב יהודה כי ממי מגילת אסתר אמרי "הא [מגילת אסתר] לא בעי מטפחת אמר להו כי האי גוונא נמי מיחזי כי אפקירותא, רב נחמן אמר "זה "הקורא רבו בשמו - דאמר רבי יוחנן מפני מה נענש גיחזי? מפני שקרא לרבו בשמו שנאמר "ויאמר גחזי אדני המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע". יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר עתיד הקב"ה להוציא נחל מבית קדשי הקדשים ועליו יאכל מיני מגדים שנאמר "ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו, ולא יתם פריו לחדשיו כי מימיו מן המקדש [המה] יוצאים והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה" א"ל ההוא סבא *יישר וכן אמר ר' יוחנן, [א] (*יישר) אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא כי האי גונא מיחזי אפקרותא? אמר ליה הא, [האי] סויעי קא מסייע ליה) [לך] אלא אי שמיע לך הא שמיע לך כי הא *דיתיב רבי יוחנן וקא דריש "עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהן שלשים על שלשים אמות וחוקק בהם עשר ברום עשרים ומעמידן בשערי ירושלים שנאמר "ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וגו' לגלג עליו אותו תלמיד אמר השתא כביעתא דצילצלא לא משכחינן, כולי האי משכחינן? לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות אמר להו הני למאן? אמרי "עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים" כי הדר, אשכחיה לר' יוחנן דיתיב וקא דריש א"ל "רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי" אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה *יהב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי "ואולך אתכם קוממיות" מ"מ אומר מאתים אמה בשתי קומות של אדם הראשון, רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר "אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחטבות תבנית היכל וגו' כי קאמר ר' יוחנן לכוי דבי זיקא, מאי *ועלהו לתרופה? ר' יצחק בר אבודימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של מטה, איתמר (*נמי) חזקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש מאי "לתרופה? ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה, דרשו ר' יהודה ברבי סימון בל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הבא שנאמר "מראהו כלבנון בחור כארזים" אמר ר' תנחום בר' חנילאי כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעולם הבא שנאמר "ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. כי אתא רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר "ברוך ה' יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה" א"ל אביי וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר "מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן? אמר מאי טעמא לא שכיחת באגדתא דאמרי במערבא משמיה דרבא בר מרי *עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא" יש בגימטריא "תלת מאה ועשרה הוי תניא ר' מאיר אומר במדה שאדם מודד מודדין לו דכתיב "בסאסאה בשלחה תריבנה" אמר ר' [ב] *הושע וכי אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם הבא והכתיב "שמים בזרת תכן? [ג] ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה: מדת טובה מרובה - מדת פורענות

הוי

הוי: כנגד פילגי וכופליו. שכך היה תורף כל ההיכל עם הכותלים דכתיב (מלכים ו' ו') והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו וכותל מזרח שם אמות וכותל מערב שם אמות ואמה אחת מרקסין הרי י"ג אמות ואולם עשר אמה רוחב וכותל האולם שם הרי כ"ט ומאחורי האולם מה אחד רחבו שם וכתלו ה' הרי מ' וס' אמה של אורך הבית הרי מאה והיאך יכולין לכוף קומתן ולינגס בפתח שאין לו אלא רוס עשריס כדאמרת: אשר בנינו. כלומר בנים שלנו יהיו לעתיד כאילנות גבוהין מגודלים: וכנותינו. ובנות שלנו כזויות המחוטבות לתבנית היכל כלומר ככותל ההיכל מחוטבות כמו (דברים כא) מחוטב עליך ליאנת אחריכן אל היכל דבית שני קאמר דקים לן היכל ס' אורך כרוס מאה הוא: לכוי דבי זיקא. לחלוטת שהשמש והאור נכנסין בהן אבל השערים גבוהים יותר: [לספיר פס של מעמה]. להחיר *פה אלמים שיהו מדברים: לספיר פס של מעמה. רחס של העקרות האוכלות מן העלין נפקדות*: אימר נמי מזקיק וכו'. והייט הך דלעיל לתרופה: מרגלו כלבנון. וכתיב לעיל מייה שחורות כעורב וסמיך ליה חכו ממתקים: ירוין מדשן ביתך. אמר לי לבי דלעיל מינה מהאי קרא מיירי עניינא דמרעיב את עצמו וקאמר ירוין מדשן ביתך שהקב"ה מקבינו לעוה"ב: מלא עומסו. מלא חופנו של הקב"ה טובה: וכי אפשר לומר כן. היאך אדם יכול לקבל מלא עומסו של הקב"ה והרי אין לו מקום ליתן דכל העולם כולו אינו אלא למחרת ועד לגולל: *בחותן עולמות יתן לגדיק את העומס: כמדה שאדם מודד. אם מדד ונתן לדקה לעני מלא חפניו, הקב"ה מודד בחפניו ונתן לו: וכי אפשר לומר כן. שיהא הקב"ה נותן לאדם מלא חפניו והלא אינו יכול לסבול כל כך: הוי

יש א מיי' פ"ה מהלכות ת"ת הלכה ה סמג עשין עד טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ע:

[עי' רש"י מכתות נת]

[עי' רש"י שם]

נוסח

(ט-ט) ב' מעשים לדבר אחד נחשב אפקירותא

גריון השרים

גמ' זה הקורא רבו בשמו. עי' יבמות מ ע"ב תד"ה אמר:

[טעות הדפוס]

נ"ל שלא מאות כאותן וכו'

נ"ב עס.

תת נוסח

גודה השערים של ירושלים

[נרכות מב: רש"ל]

[ג"ב עה: ע"ש שבת לד. נרכות נת.]

[מכתות נת. ע"ש]

[נמכתו"ליתא]

נוסח/מבנה

מ"מרבותינו אלות המוסר נכון לדמוד תורה בעוה"ב

תהלים ע/ט

תת נוסח

שבר של 33 דיקים לדתיך - והסבר צל [מכתה סוף עוקלים ע"ש] ומי' ביס סדר לנכנס ה יבולת ישוב נכון על זה] של 33 דיקים לקבל כאות רב של שבר בעתיד

[ר"ת יהודה]

שם מ

[עי' רש"י שם]

[סוטה ח: וסס לית' רבי אומר המנס סס סוי: דמסיק דשמעי לר"מ כו' מסמע דגי' דכלא מיקר ופ"ש נרס"י וכן מיתא ג"כ כתוספתא שם פ"ג]